

MIELLEN HYVINVOINNIN TUKI - TOIMIJOIDEN YHTEISTYÖ

AMMATILLISEN ERITYISOPETUKSENKEHITTÄMISSEMINAARI 17.1.2012
ULLA KAURANEN

1

OPI-HANKE

- Kelan rahoittama mielenterveyskuntoutuksen kehittämishanke vuosille 2011-2013
- Etelä-Suomen osahankkeessa toimijoina Kiipula ja Koulutuskeskus Tavastia, Pohjois-Suomessa Verve ja Oulun seudun ammattiopisto
- Kohderyhmänä 16-25 -vuotiaat toisella asteella perustutkintokoulutuksessa opiskelevat nuoret, joilla on masennus- ja/tai ahdistuneisuusoireita
- Haetaan mallia pysyvämpään toimintaan mielenterveysongelmista kärsivien opiskelijoiden kuntouttamiseen

OPI-HANKE

- Kuntoutus tapahtuu avokuntoutuksena ja pääosin ryhmämuotoisena, max 12 kuntoutujaa/ryhmä
- Kuntoutus kestää n. 1,5 vuotta seurantapäivineen (15 ryhmäkuntoutuspäivää + yksilö-/verkostotapaamisia)
- Järjestetään tiiviissä yhteistyössä oppilaitoksen kanssa ja koulupäivinä, Hämeenlinnassa oppilaitoksen tiloissa ja Oulussa Verven tiloissa
- 4 kuntoutusryhmää 3 vuoden aikana
- Tavoitteena on:
 - vähentää mielenterveydellisistä syistä johtuvia ongelmia, kuten opintojen pitkittymistä ja keskeytymistä
 - Kehittää yhteistyötä kuntoutuksen, koulutuksen ja hoitotahon sekä muun verkoston välillä

OPI-KUNTOUTUKSEN SISÄLTÖ

- Kuntoutuspäivät on teemoitettu: mm. uni ja unettomuus, ahdistus ja sosiaalisten tilanteiden pelko
- Aamupäivä painottuu psykoedukatioon, joka lisää nuorten tietoa sairaudesta ja sen ilmenemisestä sekä tarjoaa erilaisia keinoja lievittää sairauden tuomia haittoja
- Iltapäivällä teeman mukaisia aiheita käsitellään toiminnallisilla menetelmillä
 - kuvataideterapiaa, käsillä tekemistä, musiikkia, elokuvia
 - Retkiä
 - Rentoutusharjoituksia, fyysisen kunnon kartuttamista
 - Pelejä, toiminnallisia harjoituksia jne.

OPI-KUNTOUTUJAT

OPI I

- 8 aloittanutta kuntoutujaa
- Sukupuoli: naisia
- Ikä 16-21v. (1x16-v., 1x17-v., 3x18-v., 1x20-v., 2x21-v.)
- eri koulutusaloilla/ kaikki toisilleen ennestään vieraita
- Hiljainen ryhmä
- Toiminnallisuus tärkeää

OPI II

- 10 aloittanutta kuntout.
- Sukupuoli: 7 n, 3m
- Ikä 16-23v. (2x16v., 4x17v., 3x18v., 1x23v.)
- Eri koulutusaloilta muuten, 3 sote-alan opisk. (tuttuja)
- Aktiivinen ryhmä
- Moninaiset toiveet ja tavoitteet

Mieleeni jäi huoleton olo: saa olla siten miltä tuntuu, saa olla heikko.

Epämieluisaa oli poissaolojen korvaamisesta sopiminen opettajien kanssa

On helpompi olla ja kuunnella, kun tekee jotain samaan aikaan.

Kurssi toi muutosta kouluun ja muiden ihmisten kohtaamiseen. Ei ole enää niin vaikeaa olla esim. uuden luokan keskellä.

Vaikeinta oli ryhmässä oleminen, varsinkin aluksi.

Olisin toivonut lisää ryhmäpäiviä.

OPPIMISEN YHTEISPELI -HANKE

- OPH:n rahoittama OPI-kuntoutuksen rinnakkaishanke v. 2010-2012
- Kiipula hallinnoi kumppaneina Koulutuskeskus Tavastia ja Oulun seudun ammattiopisto
- Tavoitteina
 - lisätä opiskelijahenkilökunnan pedagogisia valmiuksia järjestellä ja mukauttaa opetusta
 - Tarkastella oppilaitoksen tukitoimia kuntoutuksen aikana (hojks-prosessi)
- Yhteistyön ja toimintatapojen kehittäminen yhdessä hoitotahojen ja muiden toimijoiden kanssa (toimintamalli)

OPPIMISEN YHTEISPELI

- Mielen hyvinvoinnin näkökulma oppilaitoksessa
 - Seminaarit
 - Luennot
 - Opettajien vertaistukitapaamiset
- Olemassa olevien tukitoimien tehostaminen mielenterveyden näkökulmasta (hojks-prosessi)
- OPI-trainer –toiminta
- Tsemppiryhmät hiljaisille ja syrjäänvetäytyville opiskelijoille
- Asenneilmapiiriin vaikuttaminen

OPI-KUNTOITUJUIEN OPINTOJEN RÄÄTÄLÖINTI

- Tutkinnon perusteet asettavat tiettyjä vaatimuksia, mutta joustavuutta löytyy → rohkeampia yksilöllistämisiä → kustannus- ja resurssikysymykset
- Joustavat, yksilölliset työssäoppimisratkaisut
- Vaihtoehtoiset oppimisympäristöt, opiskeluryhmät ja opiskelu-/opetusmenetelmät
- Koulupäivän rytmittäminen
- Henkilökohtainen opetus/tuki/kannustus
- Opiskelusta, koulutehtävistä, tenteistä jne. sopiminen

YHTEISTYÖN TASOT JA TAHOT

- Opetushallituksen ja Kelan kuntoutusryhmän välinen yhteistyö
- Kuntoutuslaitosten ja oppilaitosten välinen yhteistyö
 - Yhteistyö nuorten hoitotahojen kanssa
 - Yhteistyö nuorten omaisten kanssa
 - Yhteistyö muiden toimijoiden, kuten kaupunkien ja seurakuntien nuorisotyön, 3. sektorin kanssa
- Oppilaitosten välinen yhteistyö
- Kuntoutuslaitosten välinen yhteistyö

KUNTOUTUS OSANA OPISKELUA

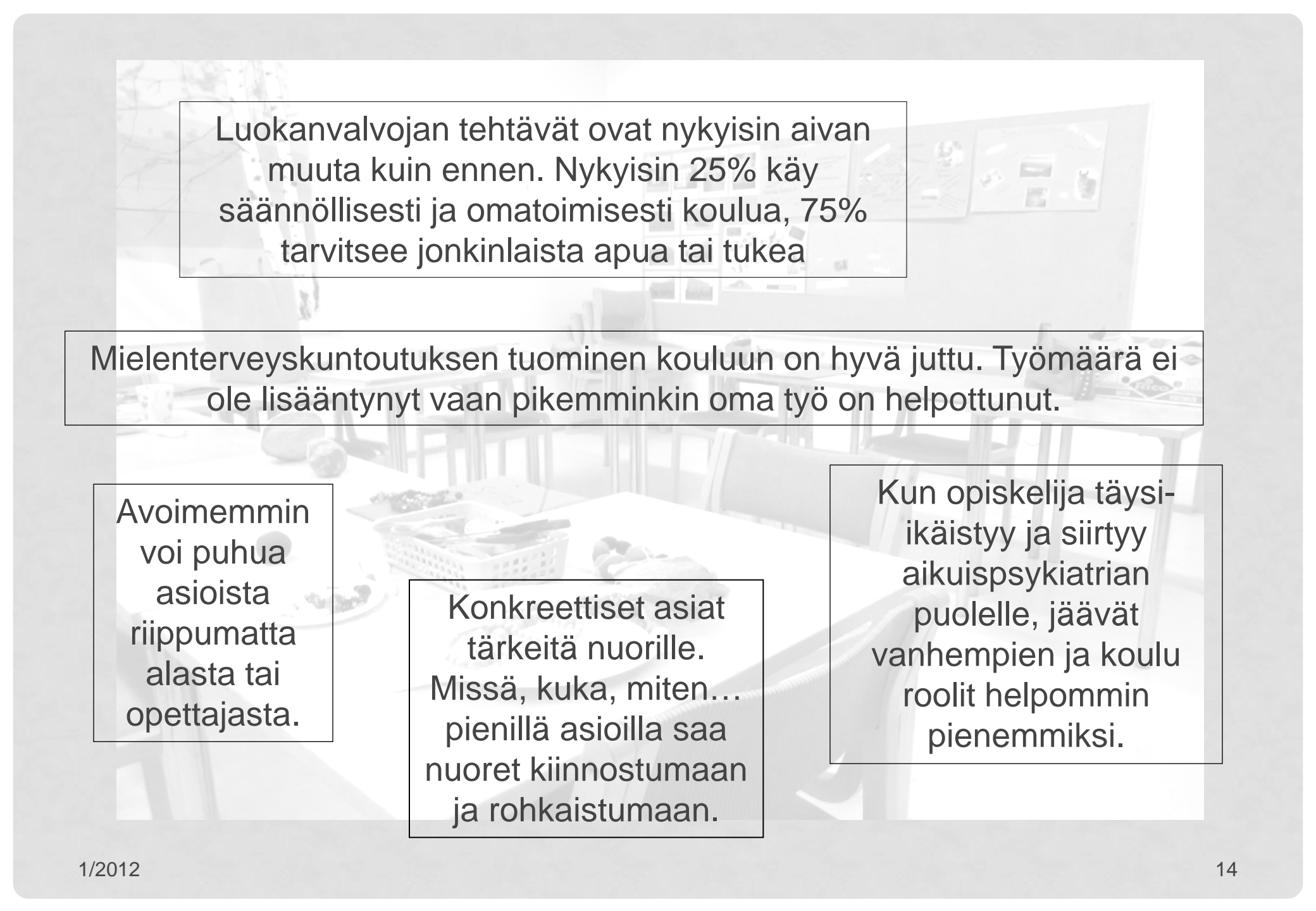
- Tarve kuntoutukselle ja mielen hyvinvointityölle on olemassa
- Yhteistyö nuorten hoito- ja tukitahojen kanssa on
 - edistänyt hankkeeseen hakeutumisen varhaista suunnittelua ja kuntoutusyhteistyön muodostamista kokonaisuudeksi.
 - Tuonut uusia toimintatapoja ja -käytäntöjä, esim. Hämeenlinnassa koulun ja nuorten psyk. poliklinikan välinen yhteistyö on tiivistynyt
- Nuoria on pystytty auttamaan
 - Nuorille erityinen tuki ja opintojen räätälöinti
 - Kuntoutuksen, koulun, vanhempien ja hoitotahon yhteiset verkostotapaamiset antoisia ja "yhteydenoton kynnyksen" madaltajia
 - Monta "varmaa" koulun keskeyttämistä on pystytty välttämään

KUNTOUTUS OSANA OPISKELUA

- Kuntoutuksen hyväksyminen osaksi oppilaitoksen toimintaa ja osana nuoren arkea
- Toiminnan uudelleenjako
 - tuo helpotusta opetushenkilöstön perustyöhön
 - helpottaa nuoren tukemista
- Kuntoutuksen toteuttaminen koulun tiloissa
 - + Yhteistyö koulun kanssa tiivistä ja luontevaa
 - + Kuntoutujien helppo tulla ja toimia tutussa paikassa
 - + Avomuotoisuuteen on helppo sitoutua
 - Toimintamahdollisuudet rajalliset: koulun säännöt ja tilat
 - Paikan vaihto voisi olla mahdollisuus näköalojen vaihdokseen

KUNTOUTUS OSANA OPISKELUA

- Kuntoutuksen harvajaksoisuus
 - Mahdollistaa opintojen jatkumisen keskeytyksettä, mutta haastaa koulua (ammattialakohtaiset haasteet, jaksojärjestelmä, korvaamiset)
 - Mahdollistaa nuoren hoidon säilymisen tiiviinä
 - Sitoutumisen ongelmat erityisesti nuorilla, joiden on vaikea tulla ryhmään
 - Koulun tuen tärkeys kuntoutuksen aikana korostuu → tarve yhteistyön tekemiseen lisääntyy
- Vaatii uudenlaista osaamista ja asennoitumista, tarjoaa mahdollisuuksia
 - Tiivis yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa
 - Oman osaamisen ja asiantuntijuuden rajat

Luokanvalvojan tehtävät ovat nykyisin aivan muuta kuin ennen. Nykyisin 25% käy säännöllisesti ja omatoimisesti koulua, 75% tarvitsee jonkinlaista apua tai tukea

Mielenterveyskuntoutuksen tuominen kouluun on hyvä juttu. Työmäärä ei ole lisääntynyt vaan pikemminkin oma työ on helpottunut.

Avoimemmin voi puhua asioista riippumatta alasta tai opettajasta.

Konkreettiset asiat tärkeitä nuorille. Missä, kuka, miten... pienillä asioilla saa nuoret kiinnostumaan ja rohkaistumaan.

Kun opiskelija täysi-ikäistyy ja siirtyy aikuispsykiatrian puolelle, jäävät vanhempien ja koulu roolit helpommin pienemmiksi.

AJATUKSIA

- Oppilaitoksen vastuu nuoresta
 - ei saa olla välinpitämätön ja mitätöidä nuorta
 - ei saa olla liian korkea → hoidosta vastuu on hoitotaholla
- Hankkeen kautta opetushenkilöstö saa kokemuksia yhteistyöstä ja tietoa mielen hyvinvoinnista, jotka siirtyvät tulevaisuudessa muiden nuorten avuksi → lisää kaikkien hyvinvointia
- Kuntoutusmallin edelleen kehittäminen niin, että kuntoutus tukee nuoren kuntoutumista ja opiskelua

LISÄTIETOA JA MATERIAALEJA

- Mielen terveyden keskusliitto, www.mtkl.fi
- Esteetön amis –hanke, www.esteetonamis.fi
- Mielen hyvinvointi –hanke,
www.keskuspuisto.fi/mielenhyvinvointi
- Mielen terveys seura,
www.mielenterveysseura.fi
www.mielenhyvinvoinninopetus.fi
- Tsemppari www.hel2.fi/tsemppari/

YHTEYSTIEDOT

Opi – ja Oppimisen yhteispeli –hankkeet:

Ulla Kauranen

Projektikoordinaattori

Kiipulan koulutus- ja kuntoutuskeskus

p. 050 4276 851

ulla.kauranen@kiipula.fi